

BOLALAR NUTQINI RIVOJLANTIRISH YO'LLARI. *Мактабгача таълим журнали*, 3(3).

12. Umidjon, Y., & Xolida, M. (2023). YOSHLAR ORASIDAGI ZARARLI ODATLAR VA ULARNING INSON ORGANIZMIGA TA'SIRI. *International Journal of Contemporary Scientific and Technical Research*, 397-401.

13. Umdjon, Y., & Madina, A. (2023, April). PROFESSIONAL MOTIVATION AND ITS STRUCTURE IN THE MANAGEMENT PROCESS. In *E Conference Zone* (pp. 11-16).

GRAFITTING INSON HAYOTIGA PSIXOLOGIK TA'SIRI

Yusupov Umidjon Salim o'g'li

O'zbekiston Milliy universiteti Jizzax filiali

Niyatqulova Muborak

O'zbekiston Milliy universiteti Jizzax filiali talabasi

Annotatsiya: Ushbu tesizda grafittilarning insonlar hayotiga ta'siri, graffitining psixologik ijobiy va salbiy tomonlari, insonlarda keltrib chiqaradigan turli xil psixologik omillari yoritilgan.

Kalit so'zlar: ostraksizm, stigmatizatsiya, terapeya, stress, ijodkorlik, qobiliyat, yuridik qonunlar, rasmlar chizish, sa'nat asarlari.

Bugungi rivojlangan dunyoda grafittilarga bo'lgan e'tibor ancha yuqori bo'lib yirik shaharlarda devorlarga turli xil rasmlar chizish shu orqali insonlarga turli xil ta'sir o'tkazishining eng katta samarali vositasi bo'lib qolmoqda. Grafittilar orqali insonlar hukumatga atrofda kechayotgan voqea hodislarga o'zlarining rahmatini yoki keskin noroziligini bildirishadi.

Graffiti ba'zi odamlar uchun badiiy ifoda shakli sifatida ko'riladi. Bu graffiti rassomiga ijodiy va badiiy qobiliyatlarini rivojlantirishga yordam beradi. O'zini ifoda etish shakli sifatida graffiti odamga o'zini yaxshiroq tushunishga va o'zini o'zi qadrlashini oshirishga yordam beradi. Graffiti bo'yash harakati noqonuniy hisoblanadi va jarimaga tortilishi mumkin. Bu ba'zi odamlarda xavf-xatarli xatti-harakatlarga yordam berishi mumkin. Qonunni buzish va qo'lga tushish qo'rquvi odamda psixologik stressni keltirib chiqarishi mumkin.

Graffiti jamiyat tomonidan qabul qilingan san'at turi emasligi sababli, graffiti ijodkorlari ijtimoiy ostrakizm va stigmatizatsiya xavfiga duch kelishi mumkin. Bu insonning o'ziga bo'lgan ishonchiga va ijtimoiy munosabatlariga salbiy ta'sir ko'rsatishi mumkin. Graffiti shaxsiy xabarlar va ifodalar vositasi sifatida ishlatilishi mumkin. Graffiti chizganlar o'zlarining hissiy tajribalarini yoki ijtimoiy qarashlarini aks ettirishi mumkin. Bu odamning hissiy qoniqishini oshirishi mumkin.

Graffiti bo'yash qonuniy javobgarlik va jinoiy jazoga olib kelishi mumkin. Shuning uchun, graffiti yaratuvchilar qonun tomonidan qo'lga olinishi va jazolanishidan qo'rqishlari mumkin. Bu odamning stress darajasini oshirishi mumkin.

Graffiti ba'zi odamlarga san'at hamjamiyatida yoki qiziqishda ishtirok etish imkoniyatini beradi. Bu ijtimoiy aloqalarni kuchaytiradi va o'zini ko'proq tushunishga yordam beradi. Natijada, graffitining inson hayotiga psixologik ta'siri murakkab va xilma-xil bo'lishi mumkin. Ba'zi odamlar uchun bu ijobiy ifoda shakli va shaxsiy o'sish vositasi bo'lishi mumkin bo'lsa, boshqalar uchun u yuridik javobgarlik, ijtimoiy izolyatsiya va stress manbai bo'lishi mumkin. Graffiti bo'yash harakatining psixologik ta'siri insonning shaxsiy tajribasi, atrof-muhit omillari va jamiyatning munosabatiga qarab o'zgaradi. Albatta, biz graffitining inson hayotiga mumkin bo'lgan psixologik ta'sirini batafsil ko'rib chiqishimiz mumkin:

Graffiti ba'zi odamlar uchun jamiyatda hurmat va mavqega ega bo'lish uchun vosita sifatida ishlatilishi mumkin. Ba'zi graffiti rassomlari shu tarzda tan olinishi va maqtovg'a sazovor bo'lishlari mumkin. Biroq, bu e'tirof va hurmat boshqa odamlar tomonidan tushunilmaydigan yoki mamnuniyat bilan qabul qilinmagan graffiti shakllariga taalluqli bo'lmasligi mumkin.

Graffiti rasmlari ba'zi odamlar uchun terapiya yoki stressni kamaytirish shakli sifatida xizmat qilishi mumkin. Ular ifodalamoqchi bo'lgan hissiy yuklarni devorlarga yoki yuzalarga o'tkazish orqali yordam berishi mumkin.

Graffiti ijtimoiy va siyosiy xabarlarini yetkazish uchun platforma sifatida ham foydalanish mumkin. Ba'zi odamlar e'tiborni ijtimoiy muammolarga jalb qilish yoki o'zgarishlarni rag'batlantirish uchun graffiti yaratadilar. Bu ularning ijtimoiy ta'sirini oshirishga yordam beradi.

Ba'zi odamlar uchun graffiti ularning badiiy qobiliyatlarini rivojlantirish imkoniyatini beradi. Badiiy mahoratni rivojlantirish insonning o'ziga bo'lgan hurmatini oshiradi va o'ziga bo'lgan ishonchni mustahkamlaydi. Graffiti rassomlari qiziqishlari o'xshash odamlar bilan uchrashish orqali ijtimoiy guruhlariga tegishlilik tuyg'usini rivojlantirishi mumkin. Bu odamga ijtimoiy qo'llab-quvvatlash tarmog'ini yaratishga yordam beradi. Graffiti bo'yash harakatining psixologik ta'siri insonning niyatlari, atrof-muhit omillari va ijtimoiy reaksiyalar kabi ko'plab omillarga bog'liq. Ijobiy yoki salbiy ta'sirlar ushbu omillarning kombinatsiyasiga asoslanadi. Biroq, graffiti harakatining huquqiy oqibatlarini, shaxsning atrof-muhit bilan o'zaro ta'siri, ijtimoiy normalarga rioya qilish kabi omillar hisobga olinsa, bu ta'sirlarni murakkab va xilma-xil deyish mumkin.

Graffiti yaratish ba'zi odamlar uchun o'zlarining o'ziga xosligi va o'ziga xosligini ifoda etish usulidir. O'z uslubi va xabarini yaratish jarayoni insonning o'ziga bo'lgan ishonchini oshirishi va shaxsiy shaxsiyatning rivojlanishiga hissa qo'shishi mumkin. Graffiti ijtimoiy me'yorlarga qarshi chiqish yoki tizimni tanqid qilish sifatida ishlatilishi mumkin. Bu insonning ijtimoiy xabardorligini oshirishi va jamiyatdagi o'zgarishlarga yordam berishi mumkin.

Graffiti yaratish ba'zi odamlar uchun xavf va hayajon shakli bo'lishi mumkin. Qonunni buzish harakati ba'zi odamlar uchun adrenalinni keltirib chiqarishi mumkin. Biroq, bu odamni psixologik jihatdan qo'zg'atishi yoki tashvishlanishiga olib kelishi mumkin. Graffiti rassomlari o'xshash qiziqishlarga ega odamlar bilan muloqot qilishlari mumkin. Bu ularning ijtimoiy ko'nikmalarini yaxshilashga va yangi do'stlar o'rnatishga yordam beradi.

Graffiti yaratish insonning ijodkorligi va innovatsion qobiliyatlarini rag'batlantirishi mumkin. Qiziqarli dizayn va xabarlar yaratish insonning intellektual salohiyatini oshirishi mumkin. Grafitining psixologik ta'siri ko'plab omillarning kombinatsiyasi bilan shakllanadi. Shaxsning niyatlari, ijtimoiy reaksiyalari, huquqiy oqibatlari va shaxsiy tajribalari bu ta'sirlarni aniqlay oladi. Bundan tashqari, o'ziga xoslik va ijodkorlikni rag'batlantirish uchun graffiti yaratish imkoniyatlari ham hisobga olinishi kerak.

Biroq, graffiti noqonuniy harakat ekanligini va jinoiy oqibatlarga olib kelishi mumkinligini unutmaslik kerak. Shu sababli, ushbu turdagi faoliyat bilan shug'ullanishdan oldin mahalliy qonunlar va qoidalarni hurmat qilish muhimdir. Graffiti rasmini chizish ba'zi odamlar uchun qiziqarli mashg'ulot bo'lishi mumkin va uni shaxsiy mukofot sifatida qabul qilish mumkin. Grafiti asari tugallanganda, odam o'zini o'zi bajargan narsani nishonlayotgandek his qilishi mumkin. Graffiti ba'zi odamlar uchun badiiy ta'lim yoki mahoratni rivojlantirish imkoniyatini berishi mumkin. Badiiy qobiliyatlarni rivojlantirish va texnik ko'nikmalarga ega bo'lish insonning o'ziga bo'lgan hurmatini oshiradi. Ba'zi odamlar jamiyatdan qochish yoki graffiti chizish orqali o'zlarini izolyatsiya qilish zarurligini his qilishlari mumkin. Bu insonning ijtimoiy bosim yoki umidlarga qarshi isyon ko'rsatish usuli bo'lishi mumkin.

Graffiti rassomlari atrof-muhitga mas'uliyat yoki ijtimoiy muammolarga e'tiborni jalb qilish uchun graffiti yaratishi mumkin. Bu insonda jamiyatda faol fuqarolik hissini shakllantirishga yordam beradi. Graffiti rasmi ba'zi odamlar uchun ehtiros yoki zavqga aylanishi mumkin. Bu ehtiros insonni hayotda nimani qadrlashini va uni nima baxtli qilishini yaxshiroq tushunishga olib kelishi mumkin. Grafitining psixologik ta'siri insonning shaxsiy tajribasi va niyatlariga qarab farq qilishi mumkin. Biroq, har doim esda tutish kerakki, graffiti noqonuniy harakat bo'lishi va qonuniy oqibatlarga olib kelishi mumkin. Shuning uchun, graffiti qilishda qonun va mahalliy qoidalarni hurmat qilish muhimdir. Graffiti yaratish yangi ko'nikmalarni o'rganishga va shaxsiy rivojlanishga hissa qo'shishi mumkin. Rasm texnikasi, istiqbol va ranglar nazariyasi kabi badiiy qobiliyatlarni rivojlantirish insonning o'zini yaxshilashga yordam beradi. Graffiti vaqt o'tishi bilan jamiyatning o'zgaruvchan qarashlarini aks ettirishi mumkin. Ba'zi graffiti asarlari jamiyatning ma'lum bir davrdagi ijtimoiy yoki madaniy muammolarga bo'lgan nuqtai nazarini aks ettiradi va bu tarix va jamiyat haqida xabardorlikni oshirishi mumkin.

Ba'zi graffiti loyihalari rassomlarga birlashishga va hamkorlikda asarlar yaratishga imkon beradi. Bu hamkorlik va jamoada ishlash ko'nikmalarini rivojlantirishga hissa qo'shishi mumkin. Ba'zi odamlar uchun graffiti monoton hayotdan qochish yoki tartibni o'zgartirish imkoniyati sifatida qaralishi mumkin. Yangi joylarni o'rganish va boshqa nuqtai nazarga ega bo'lish inson hayotiga yangilik olib kelishi mumkin.

Graffiti ko'cha san'ati sifatida jamiyatning katta qatlamlarini qamrab oladi va san'atni yanada qulayroq qiladi. Bu san'at ijtimoiy ta'sirga ega deb hisoblaydigan odamlarga ijobiy ta'sir ko'rsatishi mumkin. Grafitining psixologik ta'siri murakkab va

xilma-xil bo'lishi mumkin. Bu ta'sirlar shaxsning niyatlari, atrof-muhit omillari va jamiyatning javoblariga qarab farq qilishi mumkin. Biroq, graffiti harakati noqonuniy ekanligini va qonuniy oqibatlariga olib kelishi mumkinligini yodda tutish kerak. Shu sababli, ushbu turdagi faoliyat bilan shug'ullanishdan oldin mahalliy qonunlar va qoidalarini hurmat qilish muhimdir.

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati:

1. Barno, N., & Buvirobiya, H. (2023). MAKTABGACHA YOSH DAVRIDAGI BOLALAR PSIXOLOGIYASINING O'ZIGA XOS TOMONLARI. *International Journal of Contemporary Scientific and Technical Research*, 394-397.
2. Shavkatovna, N. B. (2022). Axborot texnologiyalari bilan ishlovchi shaxslarning psixologik xolatining patologiyasi. *International Journal of Contemporary Scientific and Technical Research*, 658-662.
3. Mingboyevich, U. B., & Shavkatovna, N. B. (2022). TA'LIM TEXNOLOGIYALARI ASOSIDA DARS JARAYONINI TASHKIL ETISHNING PSIXOLOGIK MEZONLARI. *International Journal of Contemporary Scientific and Technical Research*, 276-279.
4. Норбекова, Б., & Орокбоева, М. (2022). Sharq mutafakkirlarining oilada bolalar shaxsida etnopsixologik xususiyatlarni tarbiyalash haqidagi qarashlari. *Современные инновационные исследования актуальные проблемы и развитие тенденции: решения и перспективы*, 1(1), 440-442.
5. Norbekova, B. S. (2021). The Role of National Traditions in the Formation of Ethnopsychological Characteristics in Children and Teenagers. *Turkish Journal of Computer and Mathematics Education (TURCOMAT)*, 12(10), 1848-1853.
6. Norbekova, B. (2021). MAKTABGACHA YOSHDAGI BOLALAR NUTQINI RIVOJLANTIRISH YO'LLARI: MAKTABGACHA YOSHDAGI BOLALAR NUTQINI RIVOJLANTIRISH YO'LLARI. *Мактабгача таълим журнали*, 3(3).
7. Umdjon, Y., & Madina, A. (2023, April). PROFESSIONAL MOTIVATION AND ITS STRUCTURE IN THE MANAGEMENT PROCESS. In *E Conference Zone* (pp. 11-16).
8. Umdjon, Y., & Madina, A. (2023, April). PROFESSIONAL MOTIVATION AND ITS STRUCTURE IN THE MANAGEMENT PROCESS. In *E Conference Zone* (pp. 11-16).
9. Umdjon, Y., & Madina, A. (2023, April). PROFESSIONAL MOTIVATION AND ITS STRUCTURE IN THE MANAGEMENT PROCESS. In *E Conference Zone* (pp. 11-16).
10. Umdjon, Y., & Madina, A. (2023, April). PROFESSIONAL MOTIVATION AND ITS STRUCTURE IN THE MANAGEMENT PROCESS. In *E Conference Zone* (pp. 11-16).
11. Umidjon, Y., & Farangiz, A. (2023). GLOBALLASHUVNING IJTIMOIIY-PSIXOLOGIK VA TARIXIY XUSUSIYATLARI. *International Journal of Contemporary Scientific and Technical Research*, 382-386.

12. Umidjon, Y., & Farangiz, A. (2023). GLOBALASHUVNING IJTIMOIIY-PSIXOLOGIK VA TARIXIY XUSUSIYATLARI. *International Journal of Contemporary Scientific and Technical Research*, 382-386.
13. Umdjon, Y., & Madina, A. (2023, April). PROFESSIONAL MOTIVATION AND ITS STRUCTURE IN THE MANAGEMENT PROCESS. In *E Conference Zone* (pp. 11-16).
14. Umidjon, Y., & Munavvar, E. (2023). O 'SMIRLARDA AGRESSIV XULQ-ATVOR SHAKLLANISHINING IJTIMOIIY-PSIXOLOGIK JIHATLARI. *International Journal of Contemporary Scientific and Technical Research*, 391-394.
15. Umidjon, Y., & Humora, V. (2023). GENDER FARQLARNING IJTIMOIIY PSIXOLOGIK TOMONLARI. *International Journal of Contemporary Scientific and Technical Research*, 386-390.

IJODIY TAFAKKURNI RIVOJLANTIRISH

Yusupov Umidjon Salim o'g'li

O'zbekiston Milliy universiteti Jizzax filiali

Avalboyeva Charos

O'zbekiston Milliy universiteti Jizzax filiali talabasi

Annotatsiya: Ushbu tesizda ijodiy tafakkurni insonlarda rivojlantirishning psixologik jihatlari, shaxslarda o'z-o'zini rivojlantrishning ijtimoiy jihatlari, qobiliyatlar va istedodlarni shakllantrish masalalari yoritilgan.

Kalit so'zlar: ijodiy tafakkur, kreativlik, qarorlar qabul qilish, tarbiya berish, o'qitish, kommunikatsiya, o'z-o'zini rivojlantirish, fikrlash, ijodiy g'oya, iste'dod, qobiliyat.

Hozirgi globallashgan dunyoda yoshlar orasida ijodkorlikni ulardagi turli xil kreativ fikrlash hayot tarzini yaratish muhim omillardan sanaladi. Jahon miqyosida o'tkaziladigan turli xil sport madaniyat va ommaviy tadbirlarda o'z aksini topmoqda. Qaysi kasb egasi bo'lishidan qati nazar ulardagi ijodkorlik intellektual bilimdonlik bilimlar turli xil sohalar va dunyo taraqqiyotiga munosib hissa qo'shmoqda. Bolalarda ijodiy tafakkurni rivojlantirishda ularga berilayotgan ta'lim sifati, atrofdagi insonlarning qo'llab quvvatlashi, bolalarga psixologik mativatsiyalarning berilishi juda muhimdir. Har bir shaxsda bunday qobiliyatlarning rivojlanishi yangi kashfiyotlar va yechilmagan muammolarni yechishga xizmat qiladi.

Ijodiy tafakkur rivojlanishi, insonlar uchun kreativlik va o'z-o'zini rivojlantirish uchun muhim bir ko'nikmadir. Ijodiy tafakkur, yangi idealarni va yechimlarni topish, muammolarga alternativ yechimlar qidirish, o'zining o'ziga xos tahlil va baholash bilan bog'liqdir. O'zini o'zi tahlil qilish: Ijodiy tafakkur, o'z-o'zini tahlil qilishni va